

Sygn. akt II PZ 16/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa A. D.

przeciwko Centrum [...]

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 stycznia 2016 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 9 kwietnia 2015 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie w pkt II.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny -Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2015 r. odrzucił osobiste zażalenie powódki A. D. na postanowienie tego Sądu z dnia 18 listopada 2014 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej wniesionej przez powódkę osobiście (punkt I) oraz odrzucił skargę kasacyjną od wyroku tego Sądu z dnia 27 maja 2014 r. wniesioną przez profesjonalnego pełnomocnika ustanowionego z urzędu jako spóźnioną (punkt II). Uzasadniając swoje stanowisko w pkt I. postanowienia Sąd Apelacyjny argumentował, że zażalenie powódki nie spełniało wymagania z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postaci tzw. „przymusu adwokackiego” i dlatego - zgodnie z art. 130 § 5 k.p.c. - pismo to sporządzone z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. podlegało „zwrotowi bez wzywania do usunięcia braku”. Odnośnie do

punktu II. postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, iż skuteczne doręczenie odpisu wyroku Sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem nastąpiło 29 sierpnia 2014 r. do rąk ówczesnego pełnomocnika procesowego powódki, a zatem termin do wniesienia skargi kasacyjnej upłynął powódce z dniem 29 października 2014 r. Skoro powódka złożyła wniosek o ustanowienie dla niej adwokata z urzędu z uchybieniem ustawowego terminu z art. 124 § 3 k.p.c., bo dopiero w dniu 3 grudnia 2014 r., to wymieniony przepis nie miał zastosowania, dlatego Sąd drugiej instancji odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez ustanowionego z urzędu pełnomocnika jako spóźnioną. W sprawie tej Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 27 maja 2014 r. zmienił zaskarżony przez stronę pozwaną wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w ten sposób, że oddalił powództwo A. D. wniesione przeciwko Centrum [...] o odszkodowanie. Od tego orzeczenia powódka w ustawowym terminie wniosła osobiście skargę kasacyjną, nie spełniając tym samym obowiązku wynikającego z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postaci tzw. „przymusu adwokackiego”. Postanowieniem z dnia 18 listopada 2014 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę powódki jako niedopuszczalną. Na to postanowienie powódka wniosła osobiste zażalenie, wnosząc o jego uchylenie, a także ustanowienia pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi kasacyjnej. Jednocześnie wskazała, że do „osobistej” skargi kasacyjnej omyłkowo nie załączyła wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wraz z oświadczeniem o stanie rodzinnym i majątkowym. Dodatkowo podniosła, że nie ma pracy i nie jest w stanie „opłacić samodzielnie pełnomocnika tak, aby wniósł on w moim imieniu skargę kasacyjną”. Zarządzeniem z dnia 27 stycznia 2015 r. Sąd Apelacyjny przekazał z urzędu wniosek powódki o ustanowienie adwokata do rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, który postanowieniem z dnia 3 lutego 2015 r. ustanowił pełnomocnika z urzędu. Następnie Okręgowa Rada Adwokacka - Izba Adwokacka w W. wyznaczyła dla powódki pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata A. S., która 17 marca 2015 r. otrzymała z urzędu odpis wyroku wraz z uzasadnieniem, zapoznała się z aktami sprawy, po czym w dniu 25 marca 2015 r. skierowała do Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną w imieniu powódki, sporządzoną i wniesioną przez ustanowionego z urzędu adwokata. W takich okolicznościach sprawy Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2015 r. w punkcie I. odrzucił osobiste

zażalenie powódki na postanowienie z dnia 18 listopada 2014 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej wniesionej przez nią osobiście, a także w punkcie II. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez pełnomocnika z urzędu jako spóźnioną ze względu na złożenie przez powódkę wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym po upływie dla niej terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

Na powyższe postanowienie odrzucające skargę kasacyjną powódka, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, wniosła zażalenie, zarzucając naruszenie art. 398⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 124 § 3 i art. 117 § 5 k.p.c. oraz art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, domagając się uchylecia zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione w konkretnych okolicznościach sprawy, w której skarżąca - w skierowanym do Sądu Apelacyjnego zażaleniu z dnia 3 grudnia 2014 r. na postanowienie tego Sądu o odrzuceniu jej osobistej skargi kasacyjnej - twierdziła, że do odrzuconej skargi „omyłkowo nie został złożony dołączony wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wraz z oświadczeniem o stanie rodzinnym i majątkowym”, a ponadto że nie ma pracy i nie jest w stanie „opłacić samodzielnie pełnomocnika tak, aby wniósł on w moim imieniu skargę kasacyjną”. Sąd Apelacyjny uznał, że wymienione pismo zawierało wniosek o ustanowienie po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym adwokata z urzędu, który przekazał do rozpoznania Sądowi pierwszej instancji zgodnie z art. 117 § 6 k.p.c. Sąd ten postanowieniem z dnia 3 lutego 2015 r. ustanowił dla powódki pełnomocnika „z urzędu-adwokata (...) w celu podjęcia czynności procesowych związanych ze skargą kasacyjną oraz w postępowaniu przed Sądem Najwyższym”. Następnie Sąd Apelacyjny doręczył z urzędu odpis wyroku z dnia 16 marca 2014 r. wraz z jego uzasadnieniem i udostępnił wskazanej przez organ samorządu adwokackiego pełnomocnik z urzędu wgląd i fotokopiowanie niektórych kart z akt sprawy. Wyznaczona z urzędu adwokat sporządziła i wniosła skargę kasacyjną przed

upływem dwumiesięcznego terminu od doręczenia jej kontestowanego wyroku, którą Sąd Apelacyjny odrzucił z uzasadnieniem niedotrzymania przez powódkę terminu do złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu przed upływem dla niej terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (art. 124 § 3 k.p.c.). Postanowienie Sądu pierwszej instancji o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym nie podlega zaskarżeniu (*a contrario* do art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c.), choćby zostało wydane z naruszeniem art. 124 § 3 k.p.c. w zakresie, w jakim ustanowienie profesjonalnego pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym wymagało zgłoszenia stosownego wniosku przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Skoro jednak Sąd Apelacyjny przekazał Sądowi pierwszej instancji (Okręgowemu) do rozpoznania wnioski strony o ustanowienie adwokata z urzędu w postępowaniu kasacyjnym na podstawie (art. 117 § 6 k.p.c.), a następnie dopuścił go do udziału w postępowaniu międzyinstancyjnym zmierzającym do sporządzenia skargi kasacyjnej, to nie powinien odrzucać skargi kasacyjnej wniesionej przez ustanowionego z urzędu pełnomocnika z zachowaniem przezeń terminu kasacyjnego zaskarżenia, liczonego od dnia doręczenia ustanowionemu z urzędu pełnomocnikowi wyroku wraz z uzasadnieniem, choćby reprezentowana strona nie zgłosiła wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu przed upływem dla niej terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (art. 124 § 3 k.p.c.), który został pozytywnie uwzględniony niezaskarżalnym dla stron orzeczeniem Sądu pierwszej instancji. Ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, który jest uprawniony do wniesienia skargi kasacyjnej w otwartym dla pełnomocnika terminie kasacyjnego zaskarżenia, liczonym od dnia doręczenia mu kontestowanego wyroku wraz z uzasadnieniem (art. 124 § 3 k.p.c.), wyklucza odrzucenie sporządzonej przezeń skargi kasacyjnej przez Sąd drugiej instancji na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., ponieważ taka skarga nie była spóźniona ani z innych przyczyn niedopuszczalna. W przedmiotowej sprawie stanowisko takie znalazło miarodajne oparcie w dopuszczeniu ustanowionej pełnomocnik procesowej z urzędu do udziału w czynnościach zmierzających do przygotowania i wniesienia skargi kasacyjnej (art. 7 Konstytucji RP), po suwerennym orzeczeniu Sądu pierwszej instancji takiej potrzeby procesowej, której nie powinien niweczyć Sąd drugiej instancji i to w sprawie kasacyjnej kontestacji własnego wyroku.

Oznaczało to, że skarga kasacyjna wniesiona przez ustanowionego z urzędu profesjonalnego pełnomocnika procesowego, który został dopuszczony do przygotowania i sporządzenia środka zaskarżenia, nie podlegała odrzuceniu, ale zostanie oceniona w ramach procedury tzw. przedsądu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił reformatoryjnie w zaskarżonym zakresie na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁶ k.p.c. Równocześnie z uwagi na brak konstrukcyjnego oświadczenia pełnomocnik z urzędu o tym, że koszty postępowania zażaleniowego nie zostały opłacone w całości ani w części Sąd Najwyższy nie orzekał w tym przedmiocie.

kc